

KO'CHMA MA'NO TURLARI ORASIDAGI O'ZARO FARQLAR VA MUSHTARAKLIK

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в
центр "Параметры".

REJA:

1

1.Ramz(simv
ol)ning
o'ziga xos
jihatlari

2

Majoziy
obrazlarning
badiiy
adabiyotdagi
o'rne

3

Ko'chim - ona
tili jozibasini
ta'minlovchi
vosita sifatida

4

Sh'eriy tahlil

Активация Windows

Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

RAMZ

Ramz (arab. – ishora qilmoq) (badiiy adabiyotda) – voqelikni badiiy aks ettirishning shartli usuli; badiiy shartlilik shakllaridan.

Ramz majozdan farq qilib, mazmuni obrazli qurilishi bilan bog'liq bo'ladi va ko'pma'noliligi bilan ajralib turadi. Ramz barcha xalqlar folklori va adabiyotida qadimdan mavjud. Ramziy obrazlar muayyan tizimni tashkil etadi va ayrim hollarda ko'pchilik xalqlar adabiyoti va san'atida mushtarak mazmunni ifodalaydi.

Mas, sher – mardlik, tulki – makkorlik, bo'ri – ochko'zlik

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры"

Adabiyot tarixida asrlar davomida ishlatilib kelinayotgan ramziy obrazlar tizimi ham mavjud; gul – go‘zallik, na‘shuqa; bulbul – oshiq; sariq rang – mahzunlik, qora rang – motam ramzi va boshqa

Ijodkorlar an‘anaviy Ramzlar bilan bir qatorda tabiatdagi har bir hodisa va detal (Mas, bulut, buloq, chaqmoq va boshqalar)dan ramziy tasvir uchun foydalanadilar. Bunda u yoki bu narsa tasvir jarayonida yozuvchi maqsadiga xizmat qiluvchi muayyan ramziy ma‘noga ega bo‘ladi.

Чтобы выйти из полноэкранного режима, нажмите Esc

Xalq og'zaki ijodiyoti va mumtoz
adabiyotda keng ko'lamda
ishlatilgan ramziy tasvir usuli
hozirgi adabiyotda ham
muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda

Активация Windows

Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры"

Masalan:

Tunda she'r aytishdik kapalak bilan,
Yalpizni alqadim, gulni alqadim,
Yonimga sudralib kelib bir ilon
Ko'zoynak ostidan boqdi, payqadim...

Ushbu she'rning to'liq shaklini va muallifini toping. Unda qanday ramzlar borligini izohlang.

“Oq kema”

Chingiz
Aytmatovning
“Oq kema” asari
haqida nimalarni
bilasiz?

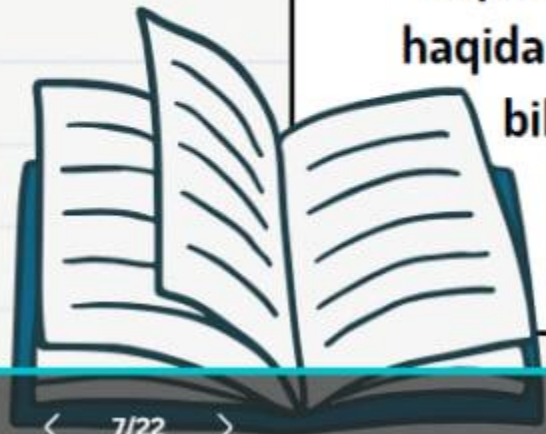
“Oq kema”dagi
ramziy obrazlar
haqida so'zlab
bering.

Quyidagi obrazlar
nimaning ramzi
ekanini daftaringizga
yozing:

Oq kema-
baliq-
issiqko'l
Ona bug'u-
O'rmon -

MAJOZiY OBRAZLAR

Majoz, allegoriya -adabiy-badiiy usul yoki obrazlilik turi; mavhum tushuncha yoki mulohazani aniq bir obraz vositasida ifoda etish. Majozda 2 tushuncha orasidagi yaqinlikka asoslanib, yangi shartli ifoda yaratiladi.

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

ALLEGORIYA

Masalan, "Farhod va Shirin" dostonida Farhod duch kelgan sinovlarning barchasi majozdir: ajdaho, temir oda, sandiqning tilsimi, oyinayi jahon...

Majozning obrazli-predmetli va ma'noli kabi ikki tomoni mavjud bo'lib, ma'noli tomon birlamchi, obrazli-predmetlisi ikkilamchidir. Chunki obrazda hamisha oldindan ma'lum bo'lgan fikr qayd etiladi. Shu tufayli majoziy obraz, oddiy badiiy obrazdan farqli ravishda, maxsus sharhni talab qiladi.

Sharq folklori va adabiyoti namunalarida Majozning turli shakllari ko'plab uchraydi. Ayniqsa, Jaloliddin Rumiy, Farididdin Attor, Jomiy, Alisher Navoiy, Bedil ijodida o'ta shartli majoziy va ramziy obrazlar mavjud bo'lib, ularning keng miqyosli mazmuni predmet obrazga sig'maydi. Ko'pma'nolilik va falsafiy teranlikka, umumbashariy g'oyalar va masalalarga boylik hamda badiiy yuksaklik ko'plab mashh-ur asarlarda ana shunday majoziy obrazlar vositasida

Чтобы выйти из полноэкранного режима, нажмите Esc

Чтобы выйти из полноэкранного режима, нажмите Esc

Qaqnus obrazi

Qaqnus obrazining majoziy talqinlari haqida nimani bilasiz?

Audiomatni tinglang va fikrlashing.

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

Чтобы выйти из полноэкранного режима, нажмите Esc

Ko'chim

Ko'chimlar deyilganda «adabiy asarning badiiy qimmatini, ifodaliligini, ekspressivlikni kuchaytirish uchun bir narsaning nomini, belgisini ikkinchisiga ko'chirish yoki so'zlarning umuman ko'chma ma'noda ishlatilishni» nazarda tutiladi.

So'z ma'nosining ko'chish jarayonlari turli ko'rinishlarda voqe bo'ladi, bu jarayonlar va ularning natijalari sifatida yuzaga keladigan hodisalar, bu hodisalarning turlari, o'ziga xos xususiyatlari kabi masalalar o'zbek tilshunosligida ancha batafsil o'rganilgan.

Ko'chimlar deyarli ko'pchilik adabiyotlarda «troplar» atamasi ostida o'rganilgan.

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

Ko'chim turlari

Badiiy matnning lingvopoetik tahliliga tartganda ko'chimlar deb ataladigan tasviriy vositalarning deyarli barchasining asosida o'xshatish, chog'ishtirishdan iborat mantiqiy tushuncha yotganligini unutmazlik kerak.

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в
раздел "Параметры".

Metafora. Narsa-buyum, voqea va hodisalar o'rtasidagi o'zaro o'xshashlikka asoslangan ma'no ko'chishiga metafora deyiladi. Metafora ko'chma ma'no hosil qilishning eng kenq tarqalgan usullaridan biri

Metaforaning ikki turini farqlash lozim: lingvistik metafora va xususiy-muallif metaforalari.

Lingvistik metaforalar til taraqqiyoti bilan bog'liq hodisa hisoblanadi. «Bunday metaforalar asosan, atash, nomlash vazifasini bajarganligi uchun ularda uslubiy bo'yoq, ekspressivlik, binobarin, ular ifodalagan nutq predmetiga nisbatan

Xususiy-muallif metaforalari esa yozuvchining estetik maqsadi, ya'ni borliqni subyektiv munosabatini qo'shib ifodalagan holda nomlashi asosida yuzaga keladi. Ular uslubiy jihatdan bo'yoqdorlikka va voqelikni obrazli tasvirlash xususiyatiga ega bo'ladi.

Leksik metaforalar

ma'lum bir so'zning ma'no doirasi kengayadi hamda yangi tushunchalarni atash uchun xizmat qiladi. Masalan: odamning oyog'i, odamning ko'zi – uzukning ko'zi, ko'ylakning etagi – tog'ning etagi kabi.

Xususiy-muallif metaforalarida hamisha konnotativ ma'no mavjud bo'ladi.

Itga it o'limi. Mahbuslar baribir uni tirik qo'yishmasdi. 4. – Oshga pashsha tushdi, aka! – dedi qo'rqa-pisa... «Devoriy gazeta» o'lgur keldi. 5. Qishdan qolgan qarg'alar. 6. Buqalamun bilan uchrashuv. (S.Ahmad) 7. Otabek bu cho'ltoq supurgini tanidi va uning istehzolarini payqadi.

Jonlantirish

Jonlantirish – istioraning bir ko'rinishi.

Jonlantirish odamlarga xos bo'lgan xislatlarni jonsiz predmetlar, tabiat hodisalari, hayvonot, parranda, qush kabilarga ko'chirish orqali paydo boladigan tasvir usulidir:

**Jamoling vasfini qildim chamanda,
Qizordi gul uyattin anjumanda!**

Активация Windows

Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

Чтобы выйти из полноэкранного режима, нажмите Esc

KINOYA

Kinoya deb «til birligini uning haqiqiy ma'nosiga qarama-qarshi ma'noda, kesatiq, qochirim, piching bilan ishlatishdan iborat ko'chim»ga aytiladi. Kinoya qadimdan adabiyotimizda ta'sirchan ifodalar yaratishda qo'llanilib kelingan. Yevropa adabiyotshunosligida bu hodisa «ironiya» atamasi ostida umumlashtiriladi.

Uning antifraza (masxara, u yoki bu ijobiy xususiyatni kulgi, kalaka yo'li bilan inkor qilish) hamda sarkazm (zaharxanda ta'na, istehzoli piching, shama) deb ataluvchi ko'rinishlari farqlanadi.

Активация Windows

Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

KINOYA - IRONIYA

Abdulla Qahhor asarlarida kinoyaning nodir namunalarini uchratish mumkin. U «Mayiz yemagan xotin», «Adabiyot muallimi», «Nutq» kabi hajviy hikoya va fel'etonlarida kinoyaning turli ko'rinishlaridan foydalangan holda betakror obrazlar yaratgan.

Чтобы выйти из полноэкранного режима, нажмите Esc

Masalan, adibning «Mayiz yemagan xotin» hikoyasidagi ironik bo'yoqlarda tasvirlangan mulla Norqo'zi ana shunday obrazlardan hisoblanadi: "Ayol kishi erkakka qo'l berib so'rashdimi, bas!.. Ro'za tutgan kishi og'zini chayqasa, suv tomog'iga ketmasa hamki, ro'zasi ochiladi – shu og'iz chayqashdan bahra oladi-da! Abdulhakimning qiziga usta Mavlonning o'g'li bir hovuch mayiz berganini o'z ko'zim bilan ko'rganman. Hayo bormi shularda? Shariat yo'li – xo'p yo'l. O'n bir yasharida paranji yopinmagan qizdan qo'lni yuvib qo'itiqqa ura bering. Paranji hayoning pardasi-da!"

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

Perifraz

Perifraz deb ataluvchi tasviriy ifodalar ham badiiy nutqning emotsional ekspressivligini ta'minlovchi uslubiy vositalardan hisoblanadi.

Perifraz deb "narsa, hodisani o'z nomi bilan emas, ularni xarakterli belgi - xususiyatlari asosida tasviriy usul bilan ifodalash"ga aytiladi.

Shuni unutmash kerakki, har qanday narsa - hodisa nomini boshqa ibora bilan atayverish kutilgan effektini bermaydi. Atalayotgan hodisa bilan yangi nom-ibora o'rtasida mazmuniy yaqinlik bo'lishi lozim.

Masalan:

**uchuvchilar -
samo lochinlari,
akula - suv osti
hukmdori, sher
- hayvonlar
sultoni**

&

**Samarqand -
Sharq
darvozasi, teatr -
ma'naviyat
o'chog'i, yoshlik
- sevgi fasli**

Windows
чтобы активировать Windows

Чтобы выйти из полноэкранного режима, нажмите Esc

Октябрь 2020

E'tiboringiz
uchun
rahmat!

Активация Windows

Чтобы активировать Windows, зайдите на сайт

активации Windows или позвоните по телефону